

Pranešimas spaudai

Liuksemburgas, 2017 m. rugsėjo 19 d.

ES turi mažinti išmetamą teršalų kiekį ir prisitaikyti prie klimato kaitos, įspėja auditoriai

Remiantis Europos Audito Rūmų paskelbta nauja energetikai ir klimato kaitai skirtų ES veiksmų padėties apžvalga, siekiant išspręsti klimato kaitos problemą, turi būti imtasi veiksmingų priemonių energetikos srityje. Energijos gamyba ir naudojimas sudaro 79 % ES išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų, teigia auditoriai. Net jei pastangos sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį bus sėkmingos, būtina prisitaikyti prie klimato kaitos. Iki šio amžiaus pabaigos Europos klimatas bus labai skirtingas net jei temperatūros didėjimas sudarys ne daugiau kaip 2° C, kurie buvo numatyti 2015 m. Paryžiaus susitarime.

Padėties apžvalgoje pateikiama ES veiksmų apžvalga; apibendrinamas svarbiausias Europos Audito Rūmų ir ES nacionalinių audito institucijų audito darbas bei nustatomi pagrindiniai iššūkiai siekiant suteikti informacijos teisėkūros diskusijai ir būsimam audito darbui.

Auditoriai teigia, kad energetika ir klimato kaita yra glaudžiai susijusios, nes energijos gamyba iš iškastinio kuro ir energijos naudojimas transporto sektoriuje, pramonėje, namų ūkiuose ir žemės ūkyje bendrai sudaro 79 % ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio. Daugelį šių klausimų geriausiai gali išspręsti valstybės narės dirbdamos išvien ir jų sprendimui ES darbotvarkėje teikiama didelė svarba.

„ES turi sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir prisitaikyti prie klimato kaitos. Dabartinės prognozės rodo, kad, norint įvykdyti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimui skirtus 2030 m. veiklos tikslus ir įgyvendinti 2050 m. bendruosius tikslus reikalinga didesnė pažanga. ES ir valstybėms narėms taip pat bus labai sudėtinga teisingai numatyti ir planuoti prisitaikymo prie klimato kaitos veiksmus, kurie padėtų išvengti pavėluoto reagavimo į nelaimės, kuris kainuoja daugiau“, – pasakė už apžvalgą atsakingas Europos Audito Rūmų narys Phil Wynn Owen.

Auditoriai teigia, kad energetikos srityje svarbi ES veiksmų dalis yra vidaus rinkos sukūrimas, kuris turi sudaryti sąlygas laisvai perduoti dujas ir elektros energiją bei jomis prekiauti visoje ES be sienų. Šios vidaus energijos rinkos paskirtis – sąnaudų požiūriu veiksmingai įgyvendinti ES energetikos politikos tikslus, susijusius su įperkamos, tvarios ir saugios energijos už konkurencingą kainą tiekimu. Nepaisant didelės pažangos kai kuriuose ES regionuose, vidaus energijos rinka dar nesukurta.

Klimato kaitos srityje dauguma ES veiksmų yra daugiausia skirti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimui. ES nustatė tikslus atitinkamai 20 % ir 40 % sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį 2020 m. ir 2030 m. Iki 2050 m. ES ketina 80–95 % sumažinti išmetamą šiltnamio

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų padėties apžvalgos pagrindines mintis.

Visą peržiūrą rasite www.eca.europa.eu.

ECA Press

Mark Rogerson – atstovas ryšiams su visuomene

T: (+352) 4398 47 063

M: (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – atstovas spaudai

T: (+352) 4398 45410

M: (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu

@EUAuditors

eca.europa.eu

efektą sukeliančių dujų kiekį palyginti su 1990 m. Įvairiuose sektoriuose laikomasi skirtingo požiūrio į išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimą. Pagal savo šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą (ATLPS) ES nustatė tam tikruose energijos tiekimo sektoriuose, daug energijos suvartojančiuose pramonės sektoriuose ir EEE vidaus skrydžių sektoriuje visų rūšių išmetamiems teršalams taikomą ribą. Sukurdama išmetamų teršalų kvotų rinką, ji apmokestino anglies dioksidą. Kituose sektoriuose laikomasi požiūrio, kad išmetamieji teršalai turi būti mažinami laikantis išmetamųjų teršalų mažinimo tikslų, nustatytų kiekvienai valstybei narei.

2030 ir 2050 m. ES išmetamų teršalų mažinimo veiklos tikslai ir bendrieji tikslai nebus pasiekti neįdėjus didelių papildomų pastangų, teigia auditoriai, ir prie šių pastangų turės prisidėti visi ekonomikos sektoriai. Norint pasiekti 2030 m. tikslus, per artimiausią dešimtmetį metines išmetamo teršalų kiekio mažinimo pastangas reikės padidinti per pusę. Vis dėlto didžiausias pokytis bus susijęs su reikalavimu, kuris galios nuo 2030 m., kai išmetamo teršalų kiekio mažinimo rodiklis turės pralenkti ankstesnius rodiklius trimis ar keturiais kartais, kad būtų įgyvendintas 2050 m. bendrasis tikslas.

2013 m. ES prisitaikymo strategija skatina valstybes nares imtis veiksmų; tačiau pagal ją šie veiksmai nėra privalomi.

Buvo išnagrinėtos 269 ES ir valstybių narių audito ataskaitos. Energetikos srityje, nepaisant sparčiai didėjančio pasaulinio atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimo ir mažėjančios jų savikainos, atlikus auditus, nustatytas per mažas sąnaudų veiksmingumas ir investavimo kliūtys. Sąnaudų veiksmingumas buvo periodiškai įvardijamas kaip probleminis klausimas energijos vartojimo efektyvumo audituose. Atliekant auditus atominės energetikos srityje buvo nustatyta didelių sąnaudų padidėjimų ir reikšmingų vėlavimų. Atlikti auditai taip pat atskleidė, kad perėjimas prie mažą anglies dioksido kiekį išmetančio transporto nevyksta pakankamai sparčiai. Prisitaikymo prie klimato kaitos srityje atliekamuose audituose daugiausia dėmesio buvo skiriama potvyniams. Šioje srityje auditoriai nustatė su potvynių prevencija, apsauga ir reagavimu susijusių problemų.

Kai kuriose srityse, kaip antai prisitaikymo prie klimato kaitos, ES ir nacionalinių šiltnamio efektą sukeliančių dujų inventoriaus, kelių transporto išmetamų teršalų bei žemės ūkio išmetamų teršalų srityse, iki šiol buvo atliekamas ribotas audito darbas.

Padėties apžvalgoje buvo nustatyti septyni pagrindiniai iššūkiai: energetikos ir klimato kaitos valdymas; įrodymais pagrįsta politika; energetikos pertvarka; veiksmingas mokslinių tyrimų ir inovacijos naudojimas; prisitaikymo prie klimato kaitos planavimas ir su tuo susijusių problemų sprendimas; finansavimas; ir ES piliečių įtraukimas.

Pastabos leidėjams

Iki 2071–2100 m. Europos klimatas bus visiškai kitoks nei 1961–1990 m. laikotarpiu, jei temperatūros didėjimas sudarys 2° C, palyginti su priešindustriniais lygiais. 2 °C padidėjimo scenarijus yra taikomas pasauliniam vidurkiui: net jeigu jis bus pasiektas, temperatūra tam tikruose regionuose padidės daug daugiau nei 2 °C. 2071–2100 m. žiemos temperatūra kai kuriose Skandinavijos dalyse galėtų būti vidutiniškai 5–8 °C didesnė nei 1961–1990 m. Vasaros metu temperatūra daugelyje Ispanijoje vietų ir šiaurės Skandinavijoje vidutiniškai gali padidėti 3–4 °C. 2071–2100 m. žiemos kritulių kiekis tam tikrose vidurio Europos ir Skandinavijos dalyse galėtų būti daugiau nei 25 % didesnis nei 1961–1990 m. Vasaros kritulių lygiai daugumoje ES Viduržemio jūros pakrantės regionų galėtų sumažėti daugiau nei 50 %.